

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU ORGANIZUOJANT „RENKUOSI MOKYTI!“ PROGRAMOS PASLAUGŲ TEIKIMĄ TYRIMO

2018 m. vasario 1 d. Nr. (17)SI-23)SP-13

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2017 m. lapkričio 28 d. lygių galimybių kontrolieriaus iniciatyva pradėtas tyrimas dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu. Tarnyboje gauta informacija apie tai, jog VšĮ Mokyklų tobulinimo centras (toliau – ir MTC), įgyvendinantis „Renkuosi mokytis!“ programos (toliau – ir Programa) priemones, Programos dalyviams taiko atrankos kriterijų, galimai pažeidžiantį lygias galimybes. Programos interneto tinklalapyje www.renkuosimokyti.lt skelbiama, jog Programos misija – pritraukti ir parengti motyvuotus jaunos žmones dirbti mokytojais, įkvepiančiais kiekvieną vaiką noru mokytis ir įsipareigojančiais siekti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmės ir džiaugsmo. Nurodoma, jog vienas iš reikalavimų kandidatams, siekiantiems tapti programos „Renkuosi mokytis!“ dalyviais (mokytojais), amžius – iki 35 metų imtinai.

Seimo kontrolierius Raimondas Šukys, laikinai pavadavęs lygių galimybių kontrolierę Agnetą Skardžiuvienę, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimi, 2017 m. lapkričio 28 d. raštu Nr. (17)SN-23)S-702 kreipėsi į MTC, prašydamas pateikti informaciją apie tai, dėl kokių priežasčių Programoje suteikiama galimybė dalyvauti tik asmenims iki 35 metų ir kokiu pagrindu; kokie teisės aktai reglamentuoja šios Programos organizavimo tvarką bei atrankos kriterijus; kas yra šios Programos vykdytojas bei finansuotojas; kaip yra vykdoma ši Programa; kokie jos etapai; kokios sutartys yra sudaromos tarp Programos organizatorių, mokyklų bei Programos dalyvių – mokytojų; paprašyta pateikti tokių sutarčių pavyzdžių.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2017 m. gruodžio 6 d. Tarnyboje gautame MTC rašte nurodoma, jog MTC jau daugelį metų vykdo „Renkuosi mokyt!“ programą, kurios vienas iš pagrindinių tikslų – pritraukti motyvuotus jaunos žmones dirbti mokytojais. Programa buvo sukurta ir pradėta įgyvendinti individualia MTC steigėjų iniciatyva. MTC dalininkai yra tik fiziniai asmenys. Šiuo metu įgyvendinama programa „Renkuosi mokyt – mokyklų kaitai!“, kurios vykdytojas yra MTC. Programai finansinę paramą teikia pagrindinis projekto partneris – „Vilniaus prekybos“ paramos fondas „Dabar“, įgyvendinant Programą taip pat pasitelkiama neatlygintina švietimo specialistų (ekspertų) pagalba. Fondas „Dabar“ teikia paramą pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymą ir neturi jokios įtakos formuluojant kriterijus Programos dalyviams. Kriterijus (tarp jų, ir dėl amžiaus) formuoja ir dalyvių atrankas organizuoja pats MTC. Programa yra parengta ir įgyvendinama laikantis galiojančių teisės aktų: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. V-683 patvirtinto Pedagogų rengimo modelio aprašo; tačiau teisės aktais nereglamentuojamas Programos turinys, kas turi būti Programos dalyviai ir kokie kriterijai jiems taikytini, nes Programa sukurta ir įgyvendinama MTC iniciatyva. Programos sukūrimui ir įgyvendinimui neskiriamas valstybės ar savivaldybių biudžetų finansavimas.

Programa vykdoma šiais etapais:

- 1) Dalyvių paieška ir pritraukimas. MTC ieško labiausiai Programos tikslus atitinkančių dalyvių. Šiuo metu planuojama suburti 15–20 dalyvių grupę;
- 2) Mokymasis ir pagalba. Dalyviai apmokomi, jie gauna nuolatinę individualią profesinę pagalbą, pedagoginį konsultavimą bei mentorių pagalbą;
- 3) Darbas mokykloje. Dvejus metus dalyviai dirba mokytojais mokyklose. Pirmenybė – mažų miestelių mokykloms;
- 4) Lyderystės programa. Dalyviai kuria ir įgyvendina projektus mokyklos bendruomenėms, dalyvauja „Renkuosi mokyt!“ lyderystės programoje;

5) Alumnų judėjimas. Po dvejų metų dalyviai tampa teigiamus pokyčius švietime, politikoje ir visuomenėje nešančiais lyderiais.

Rašte nurodoma, kad Programa nesuteikia mokytojo kvalifikacijos, tačiau orientuota į jaunų asmenų pritraukimą ir motyvavimą tapti mokytojais, todėl joje kviečiami dalyvauti asmenys tik iki 35 metų amžiaus. Taigi Programa yra skatinamojo pobūdžio, kad jauni talentingi įvairių specializacijų asmenys, neturintys pedagoginio išsilavinimo, pasirinktų mokytojo profesiją bei pasinaudotų Švietimo įstatymo 48 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta teise pradėti dirbti mokytoju.

MTC rašte taip pat pateiktas paaiškinimas, kad amžiaus kriterijus sąlygotas objektyvių priežasčių. MTC neturi galimybės patenkinti visų amžiaus grupių asmenų galimus poreikius dalyvauti Programoje, tuomet nukentėtų pagrindiniai Programos tikslai – rasti, pritraukti ir motyvuoti būtent jaunus žmones tapti mokytojais ir teisėtu tikslu bei optimaliomis turimomis priemonėmis ir ištekliais spręsti vieną iš aktualesnių Lietuvos švietimo sistemos problemų – jaunų mokytojų trūkumą – kurią pripažįsta tiek švietimo specialistai savo mokslo ir praktikos darbuose, tiek valstybės valdymo aparatas ir politikai švietimo strateginiuose dokumentuose. Rašte teigiama, kad MTC savo veikloje nuolat rūpinasi visų amžiaus grupių asmenų profesiniu tobulėjimu. Programa tėra tik viena iš MTC vykdomų veiklų, kadangi šis centras nuolat organizuoja seminarus ir konsultacinius renginius visiems mokytojams, be jokių atrankų.

Europos Komisijos 2017 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenyje pažymima, kad Lietuvoje mokytojų amžius didėja, o jaunų mokytojų parengiama nepakankamai, todėl mokyklos gali susidurti su mokytojų trūkumu. Esama daug duomenų, kad Lietuvoje mokytojo profesija talentingam jaunimui nėra patraukli, o kaimyninėse valstybėse mokytojai yra jaunesnio amžiaus. 2017 metų Lietuvos švietimo būklės apžvalgoje nurodoma, kad pedagogų bendruomenė sunkiai atsinaujina, ir reikia ieškoti būdų į pedagogų profesiją pritraukti jaunų žmonių. 2017 metų valstybinio audito ataskaitoje „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai“ (2017 m. lapkričio 28 d.; Nr. VA-2017-P-50-1-20) pažymima, kad vienintelė iniciatyva Lietuvoje, skatinanti jaunus žmones rinktis pedagogo profesiją, yra privačiomis lėšomis remiama programa „Renkuosi mokytis!“. Nuo programos pradžios buvo parengta apie 100 mokytojų. Jaunų žmonių susidomėjimas didelis, mokyklų – kuklesnis (2016 metais iš 59 mokyklų atrinkta 12, iš 229 jaunų asmenų – 14), tačiau finansinių galimybių patenkinti visų poreikį Programos vykdytojas neturi.

MTC rašte teigiama, jog mokslininkai pabrėžia, kad šiuo metu juntamas jaunųjų mokytojų trūkumas „kelia realią grėsmę ateityje neturėti pakankamo mokytojų skaičiaus įvairiems mokymų dalykams visoje Lietuvoje“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta) (Mokytojų poreikio tyrimas. Tomas Petkus, Ilona Karaliun. 2014). Pateikiami duomenys, kad 22–30 ir 31–40 metų amžiaus grupėse mokytojų yra ypač mažai, palyginus su kitomis amžiaus grupėmis, daugiausia yra 51–60 metų amžiaus pedagogų, „nemaža dalis mokytojų yra arti pensinio amžiaus arba jau pensijoje“, todėl prognozuojama, kad „jau 2020 metais mokytojų trūkumas bus katastrofiškas“.

Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra 2016 metais parengė analizę, kurios viena iš pagrindinių išvadų: santykinio mokytojų stygiaus problemą galima „spręsti tikslingai finansuojant jaunų žmonių pedagogines studijas“. Poreikį remti jaunųjų mokytojų pritraukimą į mokyklas pripažįsta ir Lietuvos švietimo įstaigų profesinė sąjunga, savo tinklalapyje pažymėdama, kad mūsų šalyje „nuo 2002 iki 2013 m. jaunų mokytojų (nuo 25 iki 40 m.) sumažėjo beveik dvigubai“. Tą pačią problemą, susijusią su pedagogų rengimo politikos tobulinimu, pripažįsta Lietuvos Respublikos Seimo įsteigta Lietuvos švietimo taryba, siūlydama numatyti strateginius sprendimus jaunų pedagogų motyvavimui.

MTC rašte nurodoma, kad Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. V-683 patvirtinto Pedagogų rengimo modelio aprašo 14 punkte nustatyta: „Jaunų, gabių žmonių pritraukimas į švietimo sistemą tampa nemenku uždaviniu, todėl būtina siekti studijų lankstumo, ieškoti alternatyvių pedagogo rengimo būdų (pvz., projektas „Renkuosi mokytis“ yra sėkmės pavyzdys, pritraukiant talentingus jaunuolius į pedagogo profesiją).“ Taigi MTC vykdoma Programa įvertinta nacionaliniu lygmeniu kaip efektyvus ir reikalingas talentingų jaunų pedagogų pritraukimo būdas. Nors Programa finansuojama privačiomis lėšomis, tačiau akivaizdu, kad jos tikslas pritraukti jaunos, talentingus ir motyvuotus iki 35 metų amžiaus asmenis dirbti mokytojais yra viešojo intereso pobūdžio.

MTC nuomone, nėra jokių aplinkybių, leidžiančių esamoje situacijoje daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo ir preziumuoti diskriminacijos dėl amžiaus faktą. MTC savo veikloje rūpinasi ir teikia švietimo pagalbą įvairaus amžiaus asmenims ir gerbia visų amžiaus grupių asmenis, tačiau konkreti Programa skirta užpildyti švietimo sistemos spragą dėl jaunų mokytojų trūkumo valstybėje. Lietuvoje visiems asmenims, nepriklausomai nuo amžiaus, užtikrinta teisė pradėti dirbti mokytoju (netgi neturint pedagogo kvalifikacijos) ir užtikrinta reali, prieinama galimybė kiekvienam studijuoti ir gauti pedagoginį išsilavinimą. Taigi

mokytojais Lietuvoje realiai gali tapti bet kurio amžiaus žmonės, svarbu tik kiekvieno asmeniniai gebėjimai ir motyvacija siekti mokytojo karjeros, ir šių asmenų teisių nesumažina ir neapriboja MTC vykdoma Programa, kurios teisėtu tikslu ir priemonėmis papildomai motyvuojami jauni (iki 35 metų) žmonės.

MTC Tarnybai taip pat pateikė sutarčių su mokyklomis ir dalyviais šablonų pavyzdžius.

Tarnybos Teisės skyriaus patarėjos Audronės Daukšaitės-Timpės bei MTC atstovės pokalbio telefonu metu gauta papildoma informacija, jog, sudarant sąlygas vykdomoje Programoje dalyvauti tik asmenims iki 35 metų, yra siekiama mažinti atskirtį tarp mokytojų bei mokinių, kadangi su jaunais mokytojais mokiniai lengviau randa bendrą kalbą. Asmenys, pageidaujantys tapti programos mokytojais, privalo dalyvauti atrankoje. MTC atstovė paaiškino, jog 2016 metais iš 250 pageidavusiųjų tapti programos mokytojais buvo atrinkta tik 20 dalyvių.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar MTC, į programą „Renkuosi mokytis!“ priimdama tik asmenis iki 35 metų amžiaus, nepažeidžia Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto nuostatų, pagal kurias, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti

vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje. Remiantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y., aptariamam atveju – dėl amžiaus, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtinta įrodinėjimo pareigos paskirstymo tvarka nagrinėjant lygių galimybių principo pažeidimo atvejus, t. y., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Lygių galimybių įstatyme įtvirtinta paslaugų teikėjų pareiga sudaryti vienodas sąlygas visiems vartotojams – paslaugų gavėjams, gauti paslaugas, nepaisant jų amžiaus. Nagrinėjamu atveju MTC vykdomoje programoje „Renkuosi mokytis!“ galimybė dalyvauti ir tapti Programos priemonių (paslaugų) gavėjais sudaroma tik asmenims, jaunesniems nei 35 metų. Taigi šiuo atveju, Programos dalyviams teikiant mokymosi pagalbą, konsultavimo bei kitas Programoje numatytas paslaugas, asmenys nuo 36 metų atsiduria mažiau palankioje padėtyje – jiems minėtos paslaugos neteikiamos.

Atkreiptinas dėmesys, jog Programos dalyviams taikomas apribojimas – jų amžius turi būti iki 35 metų – nėra reglamentuojamas įstatymu. Sutiktina, kad jaunų mokytojų pritraukimas yra vienas iš valstybės švietimo politikos prioritetų, tačiau, pagal Lietuvoje galiojančią įstatyminių reglamentavimą, nėra nustatyta konkreti amžius riba, iki kurios turėtų būti papildomai skatinami asmenys, pasirenkantys pedagogo profesiją. MTC, pateikdamas rašytinį paaiškinimą apie vykdomą Programą, teigė, jog Programos dalyvių atrankos kriterijus (tarp jų, ir amžiaus) formuluoja ir dalyvių atrankas organizuoja pats MTC, taigi konkretūs atrankos kriterijai įstatymais nėra nustatyti.

Pažymėtina, jog Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 5 punkte nustatyta išimtis, kuomet diskriminacija dėl amžiaus nelaikomos įstatymų nustatytos specialios priemonės sveikatos apsaugos, darbuotojų saugos, užimtumo, darbo rinkos srityje, siekiant sukurti ir taikyti integraciją į darbo aplinką garantuojančias ir skatinančias sąlygas bei galimybes. Pagal Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 25 straipsnio 8 punktą, darbo rinkoje papildomai remiami *inter alia* bedarbiai asmenys iki 29 metų. Įgyvendinant minėtą paramą, Užimtumo įstatymu siekiama derinti darbo

pasiūlą ir paklausą, siekiant išlaikyti darbo rinkos pusiausvyrą bei didinti darbo ieškančių darbingo amžiaus asmenų užimtumo galimybes. Atsižvelgiant į tai, kad jaunesnio amžiaus pedagogų yra žymiai mažiau nei vyresnių (nėra darbo rinkos pusiausvyros), bei siekiant didinti jaunesnio amžiaus asmenų integraciją į darbo rinką, šiems asmenims gali būti taikomos Užimtumo įstatyme numatytos rėmimo priemonės (profesinis konsultavimas, profesinis mokymas ir kt.). Konstatuotina, jog Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 5 punkte įtvirtintą išimtį taikyti ir palankesnių sąlygų įdarbinant sudarymą pateisinti būtų galima tik tuo atveju, jei šios sąlygos (pirmenybė) būtų taikomos asmenims, atitinkantiems šiuos du būtinus kriterijus: 1) asmenys yra bedarbiai; 2) asmenų amžius – iki 29 metų.

MTC rašte, teikiant argumentus dėl taikomų apribojimų amžiaus pagrindu, nurodoma tokių apribojimų priežastis – jaunų mokytojų trūkumas Lietuvos mokyklose. Iš pateiktų MTC dokumentų nustatyta, jog tiek nacionaliniu, tiek Europos Sąjungos lygiu atliktų tyrimų, apžvalgų rezultatai rodo, jog Lietuvoje jaunų mokytojų skaičius mažėja. Kita vertus, iš MTC paaiškinimų nustatyta, jog Programos esminis siekis – mažinti atskirtį tarp mokytojų ir mokinių, ką, MTC teigimu, galėtų užtikrinti jaunesnio amžiaus mokytojai. Interneto puslapyje www.renkuosimokyti.lt skelbiama, jog yra ieškoma aktyvių, iniciatyvių žmonių, norinčių išbandyti save dirbant patį prasmingiausia – mokytojo – darbą. Skelbimu kviečiami prisijungti tie, kurie nori dalintis ir tobulėti, prisiimti atsakomybę ir įnešti naujų idėjų. Ieškoma žmonių, kuriems rūpi vaikai, jų kasdiena ir jų ateitis. Kviečiama prisijungti prie jaunų, iniciatyvių žmonių bendruomenės, kurioje yra vertinamas kūrybiškumas, entuziazmas ir profesionalumas. Pažymėtina, jog iš MTC paaiškinimų nustatyta, kad Programos dalyviai privalo dalyvauti pakankamai griežtoje atrankoje (iš 250 pretendentų 2016 metais atrinkta 20).

Taigi kiekvienu atveju, atrenkant kandidatus, yra atsižvelgiama į jo individualias savybes, gebėjimą pasiekti Programos keliamus tikslus. Atkreiptinas dėmesys, kad gebėjimas bendrauti su vaiku, tinkamai suvokti jo poreikius negali būti siejamas su koku nors konkrečiu mokytojo amžiumi, tai individualios asmens savybės, kurios išaiškėja atrankų, pokalbių su pretendентаis metu. Taigi šiuo požiūriu pretendentams taikomas amžiaus apribojimas negalėtų būti pateisinamas. Pavyzdžiui, asmuo, kurio amžius nežymiai didesnis nei (Programos dalyviams nustatytas kriterijus) 35 metai, nors ir idealiai atitinka Programai keliamus tikslus, joje negali dalyvauti vien dėl savo amžiaus. Manytina, jog šiuo atveju turėtų būti svarbesnis asmens gebėjimas užmegzti ryšį su mokiniais, būti motyvuotu ir atsakingu pedagogu. Pažymėtina, jog,

Programos dalyvių atrankos sąlygose panaikinus taikomą amžiaus kriterijų, esminės įtakos pačiai Programai tai negalėtų turėti, kadangi kiekvienu atveju asmenys yra vertinami individualiai ir privalo atitikti kitus esminius kriterijus (aktyvumas, iniciatyvumas, atsakomybė, gebėjimas užmegzti ryšį su vaiku ir pan.).

MTC savo rašytiniame paaiškinime nurodo, jog vyresni nei 35 metų amžiaus asmenys taip pat turi galimybę dirbti mokytais, neturėdami pedagoginio išsilavinimo, kaip tai numatyta Švietimo įstatymo 48 straipsnio nuostatose, todėl Programa nėra diskriminuojanti amžiaus pagrindu. Kita vertus, kaip nustatyta iš MTC paaiškinimų, pateiktų sutarčių su dalyviais, mokyklomis pavyzdžių, asmenims, dalyvaujantiems Programoje, yra suteikiamos specifinės paslaugos: dalyviai yra apmokomi dirbti su mokiniais, konsultuojami, gauna profesinę pagalbą. Dėl amžiaus kriterijaus, taikomo paslaugų gavėjų atrankoje, šias paslaugas neturi galimybės gauti asmenys, nedalyvaujantys Programoje, t. y., vyresni nei 35 metų, norintys dirbti pedagoginį darbą.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, konstatuotina, jog MTC, nustatydamas vykdomos programos „Renkuosi mokytis!“ sąlygą, pagal kurią Programoje leidžiama dalyvauti tik asmenims iki 35 metų amžiaus, ir taip apribodamas vyresnių, nei nustatyta amžiaus riba, asmenų galimybes gauti Programos dalyviams teikiamas paslaugas, pažeidžia Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto nuostatą, pagal kurias paslaugų teikėjai privalo sudaryti visiems vartotojams gauti tokias pačias paslaugas, nepaisant jų amžiaus. Nagrinėjamu atveju asmenys vyresni nei 35 metų amžiaus atsiduria mažiau palankioje padėtyje, tai yra, jie diskriminuojami dėl amžiaus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į VšĮ Mokyklų tobulinimo centro vadovą ir siūlyti panaikinti programos „Renkuosi mokytis!“ pretendentams taikomą amžiaus atrankos kriterijų.
2. Įpareigoti VšĮ Mokyklų tobulinimo centro vadovą išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti lygių galimybių kontrolierę per 30 dienų nuo šio sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti VšĮ Mokyklų tobulinimo centrą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė